

Daniel Liljekvist
Kanslichef
08-124 57 236.
Daniel.Liljekvist@ekero.se

Kommunstyrelsen

Motionssvar - Skydd för visselblåsare i Ekerö kommun

Dnr KS17/208

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige att avslå beslutssats ett samt anse beslutssats två och tre behandlade.

Sammanfattning av ärendet

Socialdemokraterna har inkommit med en motion gällande medborgare och anställdas möjlighet att lämna uppgifter kring brister i kommunalt finansierade verksamheter, samt att uppgiftslämnarna ska känna sig trygga mot repressalier. Fredrik Sirberg (S) och Hanna Svensson (S) föreslår Kommunfullmäktige att besluta:

att Ekerö kommun undersöker möjligheten att införa en oberoende mottagarfunktion, som kan användas av både medarbetare och medborgare, för att avslöja brister i kommunens verksamheter eller i verksamheter som finansieras av kommunen.

att medarbetare ska känna sig trygga på sin arbetsplats och att det är säkert och enkelt att rapportera in missförhållanden utan rädsla för straff och repressalier.

att medborgare ska känna sig trygga i kommunen och att det även för dem är säkert och enkelt att rapportera in missförhållanden utan rädsla för straff och repressalier, även i tredje led exempelvis mot ens barn i skolan.

Beslutsunderlag

Motionssvar – Skydd för visselblåsare i Ekerö kommun, 2018-10-29

Motions – Skydd för visselblåsare i Ekerö kommun, 2017-12-12

Ärendet

Rätten att till media offentliggöra uppgifter, den s k meddelarfriheten, regleras i Sveriges grundlag, Tryckfrihetsförordningen (TF 1 kap 1 § tredje stycket) och Yttrandefrihetsgrundlagen (YGL 1 kap 2 §). Personen som lämnar uppgifter har i detta rätt att vara anonym. Vid publiceringen av sådana uppgifter är det normala att uppgiftslämnaren inte får åtalas eller straffas, utan det är den ansvarige utgivaren som står bakom publiceringen.

Till det tillkommer meddelarskyddet som skyddar den som lämnar uppgifter enligt ovan. Meddelarskyddet består av källskyddet (TF 3 kap 3 §, YGL 2 kap 3 §), rätten till anonymitet för personer som lämnar uppgifter till media, och av efterforskningsförbudet för vissa arbetsgivare (TF 3 kap 4 §, YGL 2 kap 4 §), att arbetsgivaren är förbjuden att efterforska vem som lämnat uppgifter för publicering. Efterforskningsförbudet gäller alla offentligtanställda i kommuner och myndigheter.

Den 1 juli 2017 trädde lag (2017:151) om meddelarskydd i vissa enskilda verksamheter i kraft. Lagen gäller anställda i enskild verksamhet som till någon del är offentligt finansierad inom skola, hälso- och sjukvård och socialtjänst och ger dessa anställda motsvarande meddelarskydd och efterforskningsförbud som anställda inom offentlig verksamhet.

Den som bryter mot efterforskningsförbudet kan dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

Under 2017 trädde även lag (2016:749) om särskilt skydd mot repressalier för arbetstagare som slår larm om allvarliga missförhållanden i kraft. Lagen ger arbetstagare ett särskilt skydd mot repressalier från arbetsgivaren om arbetstagaren larmar om allvarliga missförhållanden. Skyddet gäller interna larm, larm till arbetstagarorganisation och externa larm. Det åligger arbetsgivaren att ha rutiner för att hantera sådana larm.

Därtill har anställda inom socialtjänst ("Lex Sarah", Socialtjänstlagen 14 kap 3 §, Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade 24 b §) och inom hälso- och sjukvård ("Lex Maria", Patientsäkerhetslagen 3 kap 5 §) en skyldighet att genast anmäla missförhållanden eller risk för missförhållanden i sin verksamhet.

Inom skolan är personalen ansvarig att anmäla kränkande behandling eller misstänkt kränkande behandling (Skollagen, 6 kap 10 §). Föräldrar och elever har därutöver möjlighet att vända sig till Skolinspektionen och Barn- och elevombudet med anmälan om kränkande behandling eller brister i verksamheten.

Slutligen gäller att sekretessbeläggning av handlingar eller uppgifter i handlingar enbart får ske med stöd av Offentlighets- och sekretesslagen. I nuvarande lagstiftning finns det inget lagstöd som ger myndigheter möjlighet att sekretessmarkera uppgifter från någon som anmäler ett missförhållande. Har anmälaren lämnat in uppgifter som kan identifiera anmälaren själv, exempelvis namn, är kommunen skyldig att lämna ut dom vid begäran enligt Tryckfrihetsförordningen om inte uppgiften omfattas av sekretess på annat sätt.

Sammantaget görs bedömningen att de rättigheter och tillhörande skydd som ges i befintlig lagstiftning ger anställda inom Ekerö kommun och verksamhet finansierad av Ekerö kommun möjligheter och skyldigheter att uppmärksamma och anmäla missförhållanden i verksamheter och samtidigt skyddas mot repressalier efter sådan anmälan. Bedömningen är därför ingen ytterligare funktion för ändamålet behövs varav beslutssats ett kan avslås och att beslutssats två och tre kan anses behandlade.

Beslutet expedieras till

Klicka här för att fylla i vem beslutet ska expedieras till

Daniel Liljekvist
Kanslichef